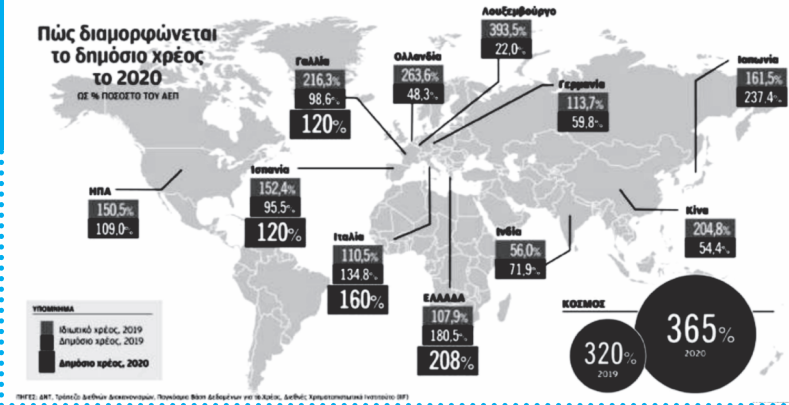

Επιστρέφει η απειλή μιας νέας κρίσης χρέους

Οι υπερχρεωμένες χώρες της Ευρωζώνης αναζητούν πλέον εργαλεία για τον δραστικό περιορισμό του

...ΛΕΣ ΚΑΙ ΜΑΣ ΕΙΧΕ ΠΟΤΕ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΕΙ

Όταν αναγκαζόμαστε να βάζουμε χάρτες στα κείμενα του περιοδικού, το σίγουρο είναι ότι τα πράγματα πηγαίνουν εντελώς κατά διαόλου. Λίγες σελίδες παρακάτω, π.χ., θα δείτε έναν εμπόλεμο χάρτη, εστιασμένο στον Καύκασο και τα γύρω κράτη. Σε τούτη δω τη σελίδα, παραθέτουμε μια πιο «ειρηνική» απεικόνιση του κόσμου, με τον καθόλου καθησυχαστικό βέβαια τίτλο: «επιστρέφει η απειλή μιας νέας κρίσης χρέους». Ο χάρτης ετούτος δημοσιεύτηκε στην *Καθημερινή*, στις 29 Νοεμβρίου 2020, στις πορτοκαλί οικονομικές σελίδες και μάλιστα στην «Τελευταία Σελίδα» (sic), τίτλος που πιθανόν στοχεύει στην υπενθύμιση του γνωστού ρητού «στο τέλος ξυρίζουν τον γαμπρό».¹ Τώρα, όταν λέμε κρίση χρέους εννοούμε την ίδια ακριβώς κρίση που είχε ξεσπάσει και δέκα σχεδόν χρόνια νωρίτερα. Στις εποχές που ζήσαμε «σατανικό Σόιμπλε, ανάληψη ΕΚΤ και αγανακτισμένο Συντάγματος». Φανταζόμαστε ότι δεν υπάρχει αναγνώστης αυτού του περιοδικού που να πίστεψε ποτέ ότι από εκείνη την κρίση γλιτώσαμε.

Μια πρώτη ανάγνωση του χάρτη δείχνει το προφανές: το δημόσιο χρέος όλων των κρατών, από το 2019 που ήταν ήδη άστα να πάνε, εκτινάχθηκε μέσα σε ένα χρόνο, εν έτει 2020, σε ακόμα πιο άστα να πάνε ύψη. Το δημόσιο χρέος ενός κράτους έχουμε ξαναπει ότι θα πρέπει να το θεωρούμε μέτρο του μεριδίου που του αντιστοιχεί από την παγκόσμια καπιταλιστική κρίση.² Χοντρικά αυτό σημαίνει ότι λόγω της αδυναμίας των εθνικών αφεντικών να πουλήσουν τα εμπορεύματά τους, το κράτος αναλαμβάνει επίσημως να σώσει την κατάσταση. Δηλαδή να βγει «στις διεθνείς αγορές» και να βρει δανεικά λεφτά, με στόχο να τα ρίξει στην οικονομία του μπας και τονωθούν οι ντόπιοι καπιταλιστικοί κύκλοι. Όπως καταλαβαίνετε, αυτού του είδους η σωτηρία δεν μπορεί να δουλεύει για πάντα.

Ας πούμε, η κατάσταση του κράτους στη νότια άκρη των Βαλκανίων, αυτού με την ελληνική σημαία, έχει μέχρι στιγμής ως εξής: το 2019, το ελληνικό κράτος χρώσταγε στους δανειστές του το 180,5% του ΑΕΠ του. Μετάφραση: το 2019, το ελληνικό κράτος χρώσταγε στους δανειστές του σχεδόν το διπλάσιο ποσό από την αξία όσων παράγει ο ελληνικός καπιταλισμός μέσα σε ένα χρόνο. Αυτό δείχνει το μέγεθος του προβλήματος που είχε ο ελληνικός καπιταλισμός πέρσι (προ κορόνα). Εν έτει 2020, αυτό το δημόσιο χρέος αυξήθηκε στα 208% του ΑΕΠ του. Η επίσημη δικαιολογία είναι ότι φταιει ο ιός και οι αναπάντεχες κρατικές δαπάνες που έπρεπε να γίνουν για την αντιμετώπισή του, αλλά τώρα εντάξει... κοροϊδευόμαστε.

Εν ολίγοις: το ελληνικό κράτος δανείζεται διαρκώς λεφτά «από τις διεθνείς αγορές» με στόχο να διασώσει την εθνική του οικονομία. Η εθνική του οικονομία όμως έχει σοβαρά προβλήματα, με χαρακτηριστικότερο το γεγονός ότι οι εξαγωγές των ελληνικών προϊόντων έχουν εδώ και κάποια χρόνια πιάσει σχεδόν πάτο. Όμως, το ίδιο περίπου συμβαίνει σε όλα τα κράτη του πλανήτη, γιατί ο εθνικός καπιταλισμός του ενός επιβιώνει και καρποφορεί μόνο σε βάρος των υπολοίπων. Με άλλα λόγια, η παγκόσμια καπιταλιστική κρίση, προ κορόνα, είχε βαρέσει κόκκινο. Οι εθνικοί καπιταλιστικοί κύκλοι συσώρευσης χρειάζονταν διαρκώς δανεικό χρήμα για να τσουλήσουν. Να τσουλήσουν πάει να πει να βγουν κερδισμένοι οι ίδιοι έναντι αν-

τίπαλων εθνικών καπιταλισμών, και φυσικά πάει να πει να υποτιμηθούν κι άλλο οι εργάτες.

Ετούτο το κανονικό πλάκωμα έχει διάφορους τρόπους να ρυθμίζεται μέχρι στιγμής μέσα από διάφορες συνθήκες και συμφωνίες.³ Οι οποίες το τελευταίο διάστημα δεν είναι και πολύ καλά στην υγεία τους. Για να καταλάβουμε λοιπόν το πώς «επιστρέφει η απειλή μιας νέας κρίσης χρέους» και γιατί αυτή η απειλή λέγεται ότι θα είναι ακόμα πιο σφοδρή από εκείνη πριν από δέκα χρόνια, θα πρέπει να αναλογιστούμε το ποιο είναι οι δανειστές κάθε κράτους, πού βρίσκουν τα λεφτά οι ίδιοι, γιατί και με ποιους όρους δανείζουν ένα κράτος και πώς διάολο αναμένουν να πάρουν τα λεφτά τους πίσω, όταν η κατάσταση οδεύει στα «δανεικά κι αγύριστα».

Ας δούμε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα για το πώς απαντιούνται αυτά τα ζητήματα στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το άρθρο της *Καθημερινής* μάς διαφωτίζει σχετικά πως: «Πρώτα η Ιταλία έκανε το τολμηρό βήμα να ζητήσει από την ΕΚΤ (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα) το αδιανόητο βάσει των όσων προβλέπουν τόσο οι συνθήκες της Ε.Ε. όσο και οι ανένδοτες προσταγές του Βερολίνου: να διαγράψει όσα ιταλικά ομόλογα έχει αγοράσει εν μέσω πανδημίας, δηλαδή όσο πρόσθετο χρέος έχει αναγκαστεί να επωμισθεί η Ρώμη εξαιτίας της πανδημίας. Το αίτημα διατυπώθηκε ανεπισημώς μέσα στην εβδομάδα δια στόματος του αντιπροέδρου της ιταλικής κυβέρνησης, Ρικάρντο Φρακάρο».⁴

Ας το πούμε με δικά μας λόγια: το ιταλικό κράτος δανείστηκε λεφτά από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για την «αντιμετώπιση της πανδημίας». Είχε, βέβαια, δανειστεί και άλλα λεφτά, παλιότερα, που ακόμα να τα γυρίσει πίσω (βλ. δημόσιο χρέος Ιταλίας στο χάρτη εν έτει 2019). Τα συμβόλαια δανεισμού (δηλαδή το πότε θα πάρει πίσω η ΕΚΤ τα λεφτά με τόκο) είναι τα λεγόμενα ιταλικά ομόλογα. Τα ιταλικά ομόλογα στιβάζονται αυτή τη στιγμή στα συρτάρια της ΕΚΤ, παρέα με τα παλαιότερα, και ολοένα προσεγγίζουν την κατάσταση του κουρελόχαρτου -δηλαδή η πιθανότητα να ξεπληρωθεί μελλοντικά το ιταλικό κράτος τα δανεικά του είναι υπαρκτή μόνο άμα ως μέλλον ορίσουμε το... άπειρο. Γι' αυτό και η λαμπρή ιδέα να ξεμπουκώσει το συρτάρι που έχει σχεδόν φρακάρει από ιταλικά ομόλογα, προερχόμενη μάλιστα από έναν ιταλό αξιωματούχο με το παροιμιώδες όνομα «Φρακάρο», ήταν τι άλλο; Να πεταχτούν αυτά τα ομόλογα στα σκουπίδια! Να συμφωνηθεί δηλαδή ότι τα «δανεικά της πανδημίας» είναι δανεικά κι αγύριστα.

Γελάμε, αλλά η κατάσταση δεν είναι για γέλια. Γιατί όταν μιλάμε για δανειστές και δανειζόμενους εδώ, αναφερόμαστε στην ουσία σε καπιταλιστικά κράτη. Οπότε, Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σημαίνει κατά βάση γερμανικό κράτος. Που επίσης σημαίνει ότι το γερμανικό κράτος δανείζει εδώ και χρόνια το ιταλικό, για τη διάσωση του ιταλικού καπιταλισμού, όχι φυσικά γιατί είναι αγαθιάρικο αλλά γιατί το ίδιο επωφελείται πολλαπλά από τη στιγμή που τα ιταλικά σύνορα (όπως και κάθε σύνορο κράτους-μέλους) παραμένουν ανοικτά για να περνούν ελεύθερα τα γερμανικά προϊόντα. Τώρα όμως «πιάσαμε πανδημία». Τώρα τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτοξεύουν τις δημόσιες